

van een ander, er het vaak nauw verholten doel van is, heeft die gewoonte, vooral in het bijzijn van niet-vakmenschen een unfaire zijde. Les absents ont toujours tort. Turner, die den roem op zoo vele en excentrieke wijzen zocht, schijnt instinctmatig van kleine middelen als deze een afkeer te hebben gehad, en daarenboven met de intuïtie van iemand die wist wat strijd om het bestaan is, depreciatie van anderen als inhumaan te hebben versmaad. Zoo zou hij eens, in het bijzijn van een ander, een geïllustreerd boek hebben bekeken, en het daarop aan zijn metgezel hebben overgereikt, met een „aardig, niet waar”? De ander antwoordde eenigszins aarzelend, „er is toch niets eerste rangs bij...?” waarop Turner korzelig inviel: „ze zijn aardig, en bovendien heeft de man een groot gezin”. Een ander nog treffender staal van edelmoedigheid is, dat hij eens zijn zeer kleursterke schilderijen met lampenzwart bedekte, (dat er later weer af kon gewassen), omdat Lawrence, wiens werk er bij hing, het zich aantrok dat zijn portretten er geheel door werden doodgeslagen. Verder weet men, dat hij zich eens zeer warm maakte om een goede plaats te krijgen voor een schilderij van een arm vriend, en toen men hem zeide, dat er geen ruimte was, kalmpjes een van zijn eigen werken wegnam.

Ik laat het oordeel over het karakter van den man, in zoover als het zuiver moreele eigenschappen betreft, over aan den lezer, die thans over deze gegevens, zoo goed als ik, beschikken kan, en wil nog slechts even op mijn bewering terugkomen, dat zijn leven verre van gelukkig is geweest.

Het is in Turner's kunst een zeer opvallende leemte, dat hij nimmer het huiselijk leven heeft afgebeeld. De mensch strijdende met de elementen, arbeidende of feestende, nooit het gezinsleven is, naast en ondergeschikt aan het landschap, zijn onderwerp. Wij weten reeds, dat hij in zijn jeugd geen gemeenlijk gezinsleven kende. Hij heeft, na een ongelukkige liefde als jongeling, zijn leven

gesleten met maitressen die in beschaving nog beneden hem stonden en oorspronkelijk zijn dienstmeisje of huishoudster waren. Het was ook vooral daardoor, dat hij in zijn huis nooit iemand ontving, en zich afsloot van verkeer. Intellectueele omgeving heeft hij nooit dan zeer accidenteel gekend. Hij was ongeletterd door opvoeding en aanleg, onverbeterlijk slordig, zonder zin voor ander schoon dan dat eene dat zijn werk bezelde, norsch en gesloten, een moeilijk karakter, hoewel hij bij tijden zeer vroolijk kon zijn en een eigen ruwe geestigheid had. Hij heeft na den dood van zijn vader in 1830 een eenzaam leven geleid, verborg zelfs zijn verblijf door allerlei mystificaties. De dood van den opgewekten, spraakzamen man, de eenige die zich met hem in zijn roem kon verheugen, heeft hem zeer geschokt en nog meer geïsoleerd. Hij werkte de geheele week hard en verdween dan, om een onbevredigende verpoozing te zoeken, naar gezegd wordt, in de allerruwste genoegens met de allerruwste gezellen. Ergst van al, op het laatst van zijn leven verzwakte zijn gezicht, ver-slapte zijn hand, en werd zijn werk wanhopig en verwoed reiken naar vizioenen die meer en meer vervloden.

De eigenlijke loopbaan van J. M. W. Turner is in weinig woorden te vertellen. Hij begon, in den tijd toen hij nog landschappen teekende ter verfraaiing van architecturale ontwerpen, en gravures kleurde voor uitgevers, aquarellen in den geest van Paul Sandby (dien hij om te beginnen copieerde) te exposeeren in zijn vaders winkel, die dan voor drie shillings aan klanten werden verkocht. Hamilton noemt dat, niet onaardig „more encouraging than being refused at the Academy exhibition”. Bij Thomas Malton nam hij les in de perspectief, doch deze zond hem als onleerzaam weg. Dit is aardig in verband met het feit dat hij later professor in de perspectief werd aan de Royal Academy. Van zijn praestaties als leeraar wordt gezegd dat hij al te slecht onder woorden bracht wat hij bedoelde,